

УДК [378:305]:37.015.3

*Ірина Калько,  
старший викладач Державний заклад  
«Луганський державний медичний  
університет» (м. Луганськ)*

### **ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ЯК ОДНА ІЗ УМОВ ФОРМУВАННЯ ГЕНДЕРНОЇ КУЛЬТУРИ СУЧАСНОЇ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ В ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН**

*В статті висвітлена одна із умов формування гендерної культури сучасної студентської молоді в процесі вивчення соціально-гуманітарних дисциплін, якою передбачено використання інтерактивних технологій щодо організації навчальної і позанавчальної діяльності студентів вищих навчальних закладів, які будуть засновані на вдосконаленні особистісного підходу до підвищення мотивації студентської молоді для формування їх власної гендерної культури.*

**Ключові слова:** *гендер, гендерна культура, інтерактивні технології, студентська молодь.*

*В статье освещено одно из условий формирования гендерной культуры современной студенческой молодежи в процессе изучения социально-гуманитарных дисциплин, которой предусмотрено использование интерактивных технологий относительно организации учебной и внеучебной деятельности студентов высших учебных заведений, которые будут основаны на совершенствовании личностного подхода к повышению мотивации студенческой молодежи для формирования их собственной гендерной культуры.*

**Ключевые слова:** *гендер, гендерная культура, интерактивные технологии, студенческая молодежь.*

*The article casts light on the conditions that form gender culture of present students while their studying social and humanitarian disciplines. Such conditions foresee the usage of interactive technologies for organization of educational and off-hour activity of students in higher educational establishments, which will be based on perfection of the individual approach in order to increase student's motivation for forming their own gender culture.*

**Key words:** *gender, gender culture, interactive technologies, students.*

На сучасному етапі розвитку суспільства в навчально-виховному процесі вищих закладів освіти акцентується увага на розвитку особистості як суб'єкті засвоєння, використання й відтворення культурних цінностей, серед яких найвищою цінністю є сам студент. Це зумовлено необхідністю дотримання гуманістичних і демократичних принципів соціального життя,

---

зосередження уваги на особистості студента, його становищі, статусі, національності та віці, а також усвідомлення потреби для студентської молоді в новій комплексній системі знань.

Галузь освіти виступає важливим інститутом формування гендерних знань, зокрема, гендерної культури студентської молоді, сформувати яку можливо за умови виконання низки педагогічних умов.

Питання обґрунтування педагогічних умов щодо гендерних проблем висвітлені в наукових розвідках О. Болотської, С. Гришак, О. Луганцевої та ін. Однак умови формування гендерної культури студентської молоді під час вивчення соціально-гуманітарних дисциплін не достатньо розроблені і потребують більш детального вивчення та систематизації. Саме ці фактори і вплинули на вибір теми наукового дослідження.

Мета статті – розкрити одну із педагогічних умов формування гендерної культури студентської молоді в процесі вивчення соціально-гуманітарних дисциплін.

Процес впровадження гендерного підходу в вищу освіту передбачає визначення педагогічних умов щодо реалізації зазначеного процесу. Педагогічною умовою формування гендерної культури студентської молоді в процесі вивчення соціально-гуманітарних дисциплін є спеціально організована сукупність педагогічних обставин, які будуть сприяти підвищенню ефективності формування гендерної культури студентської молоді в навчально-виховному процесі вивчення соціально-гуманітарних дисциплін.

Використання інтерактивних технологій щодо організації навчальної і позанавчальної діяльності студентів вищих навчальних закладів, які будуть засновані на вдосконаленні особистісного підходу до підвищення мотивації студентської молоді для формування їх власної гендерної культури – одна з педагогічних умов наукового дослідження. Приступаючи до розробки зазначеної педагогічної умови формування гендерної культури студентської молоді, ми вважаємо за необхідне особливу увагу приділити забезпеченню якісних змін процесу організації навчальної і позанавчальної діяльності студентів вищих навчальних закладів у технологічному плані. Нашу увагу привернули інноваційні особистісно орієнтовані технології навчання, серед яких особливе місце займають інтерактивні технології.

Проведення коректного педагогічного аналізу проблеми потребує в першу чергу визначення самого поняття «технологія». Це дасть змогу звернути увагу на всі аспекти використання інтерактивних технологій у вищому навчальному закладі, дозволить сформувати своєрідний методологічний інструментарій для обґрунтування педагогічної умови.

Поняття «технологія» означає: *téchne* – мистецтво, майстерність, вміння, а *logos* – вчення, поняття. Термін «технологія» було започатковано наприкінці XVIII – початку XIX століть Іоганом Бекманом. Науковець розглядав поняття «технологія» як сукупність ремісничого мистецтва, навичок, знарядь, виробничих операцій та ін. [7, с. 47].

---

В науково довідковій літературі поняття «технологія» дослідники переважно трактують як сукупність знань, відомостей про послідовність окремих виробничих операцій у процесі виробництва тощо. Так, у великому тлумачному словнику сучасної української мови подається таке визначення досліджуваного феномена: «технологія – це сукупність способів обробки чи переробки матеріалів, виготовлення виробів, проведення виробничих операцій» [2, с. 124], а у короткому тлумачному словнику української мови технологія визначається наукою про переробку і обробку матеріалів, способи виготовлення продукції та сукупність прийомів, застосовуваних у різних видах діяльності [6, с. 92].

Разом із тим дослідники під технологією розуміють будь-який засіб перетворення вихідних матеріалів [9, с. 69]; цілісну динамічну систему, що включає певні засоби, операції і процедури діяльності з ними, управління цією діяльністю, необхідні для цього інформацію і знання, енергетичні, сировинні, кадрові та інші ресурси, а також сукупність економічних, соціальних, екологічних і інших наслідків, що певним чином впливають і змінюють соціальне й природне «місце існування» даної системи; сукупність процесів цілеспрямованої усвідомленої зміни, які утворюють взаємозв'язані цикли логічно обумовлених перетворень речовини, енергії і інформації та ін. [1, с. 101–104].

Отже, на основі аналізу вищезазначених тлумачень ми будемо визначати досліджуваний феномен як науку про перетворення матеріалів або інформації з метою впливу на ту чи іншу діяльність або її зміну. Розробляючи педагогічну умову з використання інтерактивних технологій, ми передбачаємо активізувати й вдосконалювати діяльність існуючих навчально-виховних форм і методів, а також впроваджувати нововведення.

У сучасній освіті знайшли широке використання інтерактивні педагогічні технології, які сприяють становленню особистості студента, підвищенню мотивації студентської молоді до навчально-виховного процесу, в якому особливе місце займає процес формування їх власної культури, в тому числі і гендерної.

Інтерактивне навчання повинно здійснюватися за умови постійної, активної взаємодії всіх його учасників. У сучасному розумінні для інтерактивного навчання характерні такі риси:

- двобічний характер;
- спільна діяльність викладача та студентів;
- керівництво процесу викладачем;
- спеціальна організація та різноманітність форм;
- цілісність та єдність;
- мотивація та зв'язок з реальним життям;
- виховання та розвиток особистості студентів одночасно з процесом засвоєння нових знань та ін. [10, с. 19].

Інтерактивне навчання з використанням інтерактивних технологій є одним із сучасних напрямків активного навчання, яке найбільшою мірою

---

відповідає психологічним особливостям і педагогічним закономірностям навчання дорослої людини. Для інтерактивного навчання характерний такий навчально-виховний процес, який ґрунтується на психології людських взаємин і взаємодій, сутність якого полягає в організації спільного процесу пізнання, коли знання здобуваються в спільній діяльності через діалог, полілог студентів між собою й викладачем.

До основних принципів інтерактивного навчання належать: принцип діалогічної взаємодії, принцип кооперації й співробітництва, принцип активно-рольової (ігрової) і тренінгової організації навчання. Розробляючи методику викладання дисциплін соціально-педагогічного циклу, Р. Войнола наводить низку інтерактивних форм навчання, які ми будемо використовувати в якості інтерактивних технологій для розробки педагогічної умови формування гендерної культури студентської молоді:

- інтерактивні презентації;
- дискусії;
- «круглі столи»;
- конкурси робіт;
- тренінгові форми;
- колективне вирішення творчих завдань;
- групові й індивідуальні вправи;
- моделювання певного виду соціально-педагогічної діяльності або ситуації;
- проектування й написання бізнес-планів, програм, проектів;
- обговорення відеозаписів, включаючи запис власних дій тощо [3, с. 43–44].

Інтерактивні технології в процесі організації навчальної і позанавчальної діяльності студентів у вищій школі повинні конструюватися викладачем із сукупності активних форм, методів, засобів навчання. Так, наприклад, гендерний тренінг виступає методом групового навчання з використання прийомів педагогіки, психології, логіки, за допомогою яких формується оволодіння формами гендерно-культурної поведінки [8, с. 228].

Вищезазначені інтерактивні форми навчання можуть слугувати для висвітлення питань гендерного змісту в дисциплінах соціально-гуманітарного циклу щодо підвищення мотивації студентської молоді для формування їх власної гендерної культури. У теорії та практиці використання інтерактивних технологій розроблена значна кількість принципів щодо їх конструювання, організації та впровадження. Ми вважаємо, що інтерактивні технології щодо підвищення мотивації студентської молоді для формування їх власної гендерної культури повинні використовуватися як в навчальній, так і позанавчальній діяльності студентів вищих навчальних закладів і бути засновані на вдосконаленні особистісного підходу.

---

Мотивація виступає стимулом, який спонукає особистість до конкретних форм діяльності або поведінки. Одна й та сама діяльність може здійснюватися з різних особистісних мотивів студента (ідей і уявлень, почуттів і переживань і т.д.). Тому необхідно використовувати саме особистісно орієнтований підхід або працювати над його вдосконаленням. Особистісним підходом є послідовне ставлення викладача до студента як до особистості, як до самосвідомого відповідального суб'єкта власного розвитку і як до суб'єкта виховної взаємодії [4, с. 217, 243].

Таким чином, у процесі наукової розробки та обґрунтування вищезазначеної педагогічної умови доведено необхідність опрацювання та впровадження в організацію аудиторної та позааудиторної навчально-виховної діяльності студентів вищих навчальних закладів інтерактивних технологій, які будуть засновані на вдосконаленні особистісного підходу до підвищення мотивації студентської молоді для формування їх власної гендерної культури. Перспективою подальших наукових досліджень ми визначаємо висвітлення наступної педагогічної умови формування гендерної культури студентів.

#### **СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ**

1. Анохин М. Г. Политические технологии / М. Г. Анохин // Вестник Российского университета дружбы народов. – Серия «Политология». – 2002. – № 2. – С. 101–104.
  2. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і голов. ред. Бусел В. Т. – К. : Ірпінь : ВТФ «Перун», 2003. – 305 с.
  3. Войнола Р. Х. Методика викладання дисциплін соціально-педагогічного циклу : навч. посіб. / Р. Х. Войнола. – К. : Центр навчальної літератури, 2012. – 140 с.
  4. Гончаренко С. Український педагогічний словник / С. Гончаренко. – К. : Либідь, 1997. – 376 с.
  5. Зайнышев И. Г. Технология социальной работы : учебн. пособ. для студентов ВУЗа / И. Г. Зайнышев. – М. : ВЛАДОС, 2002. – 240 с.
  6. Короткий тлумачний словник української мови / уклад. Гринчишин Д., Гумецька Л., Карпова В. та ін. – К. : Рад. шк., 1978. – 192 с.
  7. Коширин В. П. Философские вопросы технологии: социалистические, методологические и техноведческие аспекты / В. П. Коширин. – Томск : изд-во Томского ун-та, 1988. – 178 с.
  8. Мельник Т. М. 50/50 : Сучасне гендерне мислення : Словник / Т. М. Мельник, Л. С. Кобелянська. – К. : К. І. С., 2005. – 280 с.
  9. Мескон М. Основы менеджмента / М. Мескон – М. : Дело, 2000. – 178 с.
  10. Пометун О. І. Сучасний урок інтерактивні технології навчання : наук.-метод. посіб. / О. І. Пометун. – К. : вид-во А. С. К., 2004. – 109 с.
-